

**NOWE PROGRAMY REGIONALNE
W BADANIACH WIŚLAŃSKIEJ STREFY OSADNICZEJ
KULTURY PUCHARÓW LEJKOWATYCH.
NEOLITYCZNE WARSZTATY ŹRÓDŁOZNAWCZE,
POZNAŃ, 28 STYCZNIA 2005 R.**

W dniu 28 stycznia 2005 r. w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyło się zebranie naukowe zorganizowane z inicjatywy Zakładu Prahistorii Polski, inaugurujące cykl spotkań o charakterze warsztatów źródłoznawczych, skierowanych do środowiska badaczy pradziejów Niżu Polski.

Niezwykle istotne miejsce w programie realizowanym od wielu lat w ośrodku poznańskim – początkowo w ramach Zespołu Badań Kujaw, działającym z ramienia ówczesnej Katedry Archeologii, obecnie w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii, zajmuje problematyka regionalizacji kulturowej. „Kujawskie” doświadczenia metodyczno-metodologiczne z zakresu programowania archeologicznych badań regionalnych stanowią punkt odniesienia i źródło inspiracji dla programów formułowanych w ostatnich latach w innych ośrodkach.

Intencją organizatorów pierwszego z cyklu planowanych spotkań było podjęcie dyskusji nad taksonomicznym i genetycznym wizerunkiem środowisk kultury pucharów lejkowatych z wiślańskiej strefy osadniczej. Inspiracją tak ukierunkowanej debaty zaproszonych specjalistów z Poznania, Łodzi, Torunia i Wrocławia były nowe studia regionalne realizowane przez dr Małgorzetę Rybicką z Muzeum w Łęczycy na obszarze Pojezierza Gostynińskiego oraz przez dr Renatę Zych z Uniwersytetu Rzeszowskiego w Kotlinie Sandomierskiej oraz polskiej części Karpat.

Ranga poznawcza prezentowanych programów wynika z podjęcia planowych, wieloletnich studiów – prowadzonych na podstawie badań powierzchniowych i wykopaliskowych – na obszarach usytuowanych wzdłuż szlaku Wisły, odgrywającego podstawową rolę w procesie dwukierunkowej transmisji impulsów kulturotwórczych pomiędzy środowiskami niżowych i starowżywnych ugrupowań kultury pucharów lejkowatych. Przedstawione wyniki prac stanowią istotne uzupełnienie istniejącej luki badawczej, dotyczącej poświadczeń źródłowych funkcjonowania wiślańskich społeczności „pucharowych”, pełniących funkcję transmitora wzorców niżowych na Południe oraz tradycji małopolskich z kręgu grupy południowo-wschodniej na Niż Polski.

Przeprowadzona debata miała charakter wielopłaszczyznowy. Dotyczyła zarówno aspektów metodycznych – możliwości identyfikacji kulturowo-chronologicznej materiałów z pozbawionych układów stratyfikacyjnych niżowych stanowisk piaszkowych, jak

również – taksonomiczno-genetycznych – perspektyw adekwatnej oceny pozycji lokalnych przemian kulturowych strefy doliny Wisły w ramach głównych nurtów rozwojowych środkowego i późnego neolitu.

Dyskutanci docenili walory poznawcze i istotność realizowanych przez referentki programów, akcentując potrzebę kontynuacji badań, zwłaszcza w wymiarze chronologiczno-genetycznym. Wielokrotnie podkreślano konieczność precyzyjnego określenia chronologii absolutnej zespołów z poszczególnych obszarów rozwoju społeczności kultury pucharów lejkowatych. Dostrzeżono również wagę studiów regionalnych w poznaniu progresu cywilizacyjnego niżowych społeczeństw neolitycznych.

Agnieszka Przybył

Instytut Prahistorii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
ul. Św. Marcin 78, 61-809 Poznań, Poland